

СЕКЦІЯ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Сийплові М. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і процесу
Ужгородський національний університет
м. Ужгород, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ПОРУШЕННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ОХОРОНИ МАЙНА

В сучасній Україні система забезпечення особистості, суспільства та держави від кримінальних загроз вже не розглядається з позиції монополії держави. У зв'язку з цим проблема об'єднання зусиль всіх неурядових організацій, які можуть виявитися корисними в справі попередження проявів злочинності, а так само захисту прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб, інших суб'єктів, в даний час актуальна, як ніколи. Величезний резерв в цьому напрямку містить в собі приватна охоронна діяльність.

Слід зазначити, що чинне кримінальне законодавство, з одного боку містить низку кримінально-правових норм, спрямованих на захист прав та інтересів учасників охоронної діяльності, з іншого реально застосування зазначених норм ускладнюється проблемами тлумачення окремих положень чинного законодавства. Однією з таких проблем є питання суб'єктивної сторони у складах злочинів, пов'язаних із посяганнями у сфері охоронної діяльності.

Суб'єктивна сторона злочину являє собою відбиття психічних процесів, що проходять у свідомості особи, характеризують її волю й детермінують поведінку. На відміну від об'єктивної сторони, суб'єктивна сторона виступає внутрішньою характеристикою кримінального правопорушення і складається з вини (у формі умислу або необережності), мотиву та мети.

Детальний аналіз складів злочинів проти приватної та громадської охоронної діяльності дає підстави стверджувати, що абсолютна більшість злочинів зазначеної групи складають посягання з умисною формою вини. Слід зазначити, що український законодавець використовує різні підходи в питаннях визначення форми вини у злочинах проти встановленого порядку здійснення громадської та приватної охоронної діяльності. В одних випадках у статті Особливої частини КК, безпосередньо в її назві або під час формулювання диспозиції, прямо вказується умисна форма вини (ст. ст. 115, 121, 122, 125, 118, 124, 350, 352, 364, 364-1, 365 КК України), в інших описується характерний злочинний спосіб скоєння правопорушення (ст. ст. 206, 355 КК України). Ще один законодавчий прийом, що дозволяє визначити злочин як такий, що вчиняється умисно, – це вказівка в диспозиції статті Особливої частини КК України на спеціальний мотив або мету вчинення суспільно небезпечного діяння (ст. ст. 348, 350 КК України). Вказівка на незаконний характер дій або порушення спеціальних правил у злочинах із формальним складом також є свідченням того, що цей злочин може бути вчинено лише умисно (ст. ст. 263, 359 КК України).

Однак окремої уваги заслуговує склад злочину, передбачений ст. 197 КК України. Ознаки суб'єктивної сторони цього складу злочину викликають певні зауваження, однак більшість науковців підтримують точку зору щодо необережної або змішаної форми вини в даному складі злочину. Недобросовісне відношення до своїх обов'язків пов'язане з можливістю як свідомого, так і несвідомого їх порушення, що дозволяє стверджувати про обґрунтованість визнання можливості умисного та необережного невиконання своїх обов'язків щодо охорони або зберігання чужого майна [1, с. 230]. В той же час в коментарях наголошується лише на необережному відношенні до суспільно небезпечних наслідків. В цілому злочин визнається вчиненим з необережності [1, с. 230; 2]. Як зазначають автори коментаря, у випадку умисного

сприяння іншим особам, наприклад, у викраденні охоронюваного майна, дії винного слід кваліфікувати як співучасть у викраденні [3, с. 402].

Такий загально визнаний погляд потребує певних уточнень. Без сумніву, невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків може бути вчинене як свідомо, так і не свідомо, наприклад при недостатній уважності, знаннях, обізнаності тощо. Однак і відношення до наслідків лише з необережності залишає поза увагою кримінального закону значну частину суспільно небезпечних посягань. Так, співучасть у злочині вимагає наявності декількох об'єктивних і суб'єктивних умов, зокрема спільність дій та спільність умислу. Однак, якщо уявити, що особа, з метою помститися господарю майна, умисно не виконує свої обов'язки з охорони, тим самим сприяючи іншій особі (яка не усвідомлює допомогу охоронця) скоїти викрадення чужого майна, то дії охоронця не можна вважати співучастю. Одночасно відношення до наслідків в такому випадку є умисним, що згідно з усталеною точкою зору в кримінальному праві не відповідає змісту суб'єктивної сторони ст. 197 КК України. Таким чином, нелогічним виглядає встановлення відповідальності за необережне заподіяння шкоди під час недобросовісного відношення до своїх охоронних обов'язків і виключення відповідальності за більш небезпечну поведінку, тобто умисне заподіяння такої шкоди.

Висновки. На підставі викладеного, вважаємо за можливе стверджувати, що суб'єктивна сторона складів злочинів, передбачених ст. ст. 197 та 367 КК України характеризується як умисною, так і необережною формою вини. Такий висновок дозволяє усунути проблеми існуючі в правозастосовній практиці та не залишати поза увагою закону та правоохоронних органів частину суспільно небезпечних дій у сфері охоронної діяльності.

Список літератури:

1. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. В. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Харків : Право, 2013. Т. 2 : Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. 2013. 1040 с.
2. Вирок Ананьївського районного суду Одеської області. Справа № 491/496/16-к // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58294159>.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С. С. Яценко. 2-ге вид., переробл. та доповн. Київ : А.С.К., 2002. 968 с.

Бодак Н. В.

аспірант

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ПРИНЦИП ПОДІЛУ ВЛАДИ ТА СИСТЕМА СТРИМУВАНЬ І ПРОТИВАГ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Основним досягненням у розвитку конституційної держави є принцип поділу влади, який лежить в основі побудови державного механізму в усіх демократичних країнах. Як свідчить аналіз наукових джерел і практики діяльності державних органів різних країн, застосовувати принцип поділу влади до певної форми правління складно навіть тоді, коли йдеться про держави з давніми політичними і правовими традиціями, високим рівнем розвитку економіки і соціальної сфери. Для країн, що належали в минулому до держав соціалістичного спрямування, теорія поділу влади відносно нова. На сьогодні у цих країнах створено загально визначені інститути і процедури, характерні для демократичного ладу, проте функціонування системи поділу влади перебуває у постійній динаміці, що зумовлює необхідність у вивченні даних процесів.

Науковці Ю.Шульженко, В.Зоркін та інші звертають увагу на існування в державах сучасної демократії подвійного зв'язку: з одного боку, поділ влади є причиною виникнення інституту конституційної юстиції, а з іншого – сам принцип поділу влади не може реалізовуватись